

Goriške vesti.

—g— **Pred c. kr. izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Gorici** se prično prihodnji usposobljenosti izpiti v pondeljek, dne 6. maja t. l. ob osmih zjutraj. — Prošnje za pristupitev k izpitu je predložiti v takem roku, da bodo v rokah komisije vsaj do vstetega dne 25. aprila t. l.

—g— **Smrtna kosa.** Umrli je v Gorici v pokojni gimnazijski profesor Jos. Culot. — Udeležba na pogrebu je bila ogromna iz vseh slojev. Poleg učencev in učiteljev cele gimnazije so se udeležili tudi razni drugi zavodi, zlasti mestni, ker je bil pokojnik veliko časa tudi mestni šolski nadzornik za ljudske in meščanske šole. Sploh je bil pokojnik markantna in povsod znana osebnost v Gorici. N. p. v m. — V soboto zvečer je umrla v Gorici po dolgi in mučni bolezni v 26. letu svoje dobe Srečka Hrovatinova, hči nadučitelja v p. in sedaj voditelja deške pripravnice „Šolskega doma“ Josipa Hrovatina. Udeležba pri pogrebu je bila velika. — Udeležili so se pogreba tudi nekateri dekliški razredi „Šolskega doma“. — Žaljuči družini naše odkrito sožalje!

—g— **„Narodna Prosveta“ v Gorici** ima dne 28. t. m. ob 8. zvečer v dvorani pri „Zlatem Jelenu“ svoj redni letni občni zbor z dnevnim redom: 1. Poročilo odbora; a) poročilo tajnika, b) poročilo blaginika; c) poročilo preglednikov. 2. Volitev novega odbora in preglednikov. 3. Slučajnosti. V slučaju nesklepnosti se vrši pol ure kasneje drug občni zbor, ki bo sklepčen brez ozira na število navzočih članov.

—g— **Iz Banjške planote** nam pišejo: Nič boljše, temveč slabše kot na Kranjskem so razmere proti učiteljstvu na lepi, a klerikalni planoti. — Strmite, kaj se je pred kratkim zgodilo voditelju na Banjšicah. Poredne in lene učence je kaznoval s tem, da so stali nekaj časa pred klopmi. Toda nekemu krščanskemu očetu, ki je seveda najtrdnješi in zgleden steber klerikalizma, ni bilo to po volji. In začel je takoj kujskati proti voditelju. Njegov prijatelj je takoj peljal na njegov svet sina v Gorico ter bil pri treh zdravnikih s skromno željo, da je pokvaril učitelja sina; ker je mirno stal, so se mu pretegnile žile etc. Seveda, želja se mu ni izpolnila. A kaj sedaj? Sklep je bil kmalu gotov. Zbrali so se štirje izmed krščanskih očetov in zmogoslavno šli tožiti učitelja zaradi trpinčenja njih otrok, češ, da je učitelj ravnal grdo z njimi in jih s tem trpinčil, da so stali pred klopmi. Toda, ker se je dognalo, da je bila tožba popolnoma brez podlage in neopravičena (v tem smislu je dokazal tudi gosp. sod. zdravniški izvedenec), je bil učitelj oproščen. — Sedaj pa vprašamo, ne bi bilo bolje, da bi gotovi gospodje rajše poučevali starše v krščanski ljubezni in se pečali rajše s poukom za odrasle in ne odrasle mladine, ki je znana kot pokvarjena in hudobna mladina v vsakem oziru, nego se skrivali pod črno suknjo v lepih frazah ter se delali slepe za hudobije svojih pristašev ter kvečjemu zavratno udarjali po onih osebah, ki jim niso ljube? Znanemu dopisniku „Gorice“, ki je hotel vplivati na gotove gospode, pa mu je izpodletelo, pa moramo čestitati. Veseli nas, da ne more voditelju nič drugega očitati kot to, da mu v njegovi visokosti de težko vsaka beseda (znamenje, da ima dopisnik „Gorice“ slabo vest ter govori in dela mnogo proti učiteljstvu). Zakaj pa ni omenil krščanskih staršev, ki so ravno tedaj tožili učitelja in dajali s tem potuho svojim pokvarjenim paglavcem? Ga je bilo sram ali je bil ponosen? — Pa saj se poznamo! Ni pa to morda prva tožba proti učiteljstvu, ki so bili na Banjšicah. Dosedaj so tožili še vsakega učitelja za eno ali za drugo stvar. Če pogledamo sodne akte zadnjih 30 let, odkar stoji tu šola, bomo dobili pač marsikatero, a žalostno sliko proti nosilec kulture in prišli bomo do prepričanja, da se tu ni še začelo svitati — ker se ljudem zdi šola — potrebno zlo. Tak je sad g. kur. Ušaja in komp in pa „Novega Casa“!

—g— **Natečaj za 20 brezplačnih prostorov za škrufulozne otroke v morskem hospicu v Gradežu.** Razpisuje se za prihodnjo kopališčno sezono natečaj za 20 brezplačnih prostorov, ki jih je ustanovil goriški deželni odbor v spomin pokojnega deželnega glavarja, grofa Coroninija, povodom 60letnega cesarjevega jubileja in cesarjeve osemdesetletnice. Prošnje morajo biti opremljene z izpričevalom občinske oblasti o vedenju, z dokazilom o cepljenju koz, s krstnim in ubožnim listom, z zdravniškim izpričevalom. Nadalje se mora dati potrdilo c. kr. okrajnega zdravnika, da niso prosilci nalezljivo bolni in davhiši, kjer bivajo, ni blo tekom zadnjih 4 tednov slučajev takih bolezni. Prošnje se morajo poslati deželnemu odboru do 15. maja.

Istrske vesti.

—t— **Šola v gostilni!** V „Edinosti“ čitamo: Bil sem te dni v vasi Artviže in videl sem nekaj novega. Kar nisem mogel

verjeti svojim očem. Gostilna in šola, drugo poleg drugega v isti hiši. Gostje v gostilni prepevajo vsakovrstne pesmi, a otroci poslušajo na oknih šolske sobe. A prihaja še hujše: stranišče je eno in isto za gostilniške goste in za šolske otroke. Ob takih razmerah je neizogibno veliko pohujšanje. To je kričeč nedostatek, ki se ga mora odpraviti.

Tržaške vesti.

—t— **Nadepolna mladina.** Ni ga menda mesta v naši Avstriji, ki bi se moglo »ponašati« s tako pokvarjeno mladino, kakor ravno Trst. In temu se tudi ni čuditi, saj je splošno znano, da naše tržaške italijanske ljudske šole niso za to, da bi vzgajale mladino, temveč le za to, da ji vcepljajo sovraštvo do drugih narodnosti, da napravljajo iz nje italijansko-narodne fanatike; domače vzgoje tudi ni, zakaj starši so večinoma prav taki, na ulici pa se deca ne nauči nič dobrega, pač pa dovolj slabega. Tako je pač potem umljivo, da ima i policija i sodišče dan zadnem opraviti z otroki, ki so komaj slekli zadaj prekane hlačiće. — Corado Eragietto je komaj 15 let star. Učil se je mesarskega, a seveda ni bilo nič z njim in je bil sedaj brez posla. Prav tako tudi 16letni Caissutti, slaščičarski učenec, pa tudi brez posla. Oba sta Tržačana. Priključil pa se jima je še neki 16letni Alberto Chiappi, ki je doma iz Ronk, pristojen pa v furlanski Videm, vzlic svoji mladosti že pravi cvet barabstva. Iz Avstrije je izgnan po razsodbi tržaškega sodišča. — Ta lepa trojica je znana po svojih tatvinah; namreč krade kakor srake, kar ji prihaja pod roko, in zlasti zadnji je bil že mnogokrat kaznovan. Sedli so vsi trije v trgovino s čevlji na Corsu št. 27, češ, da hočejo kupiti kavčukaste petne nastavke. Kupovali so in kupovali, obenem pa zmeknili dva para lakastih čevljev v vrednosti 18 K. Imajo na vesti še več podobnih grehov. Vse tri so vtaknili v luknjo.

—t— **Umrli je zvečer** v starosti 22 let gospa Gabrijela Semétova soproga Antona Seméta, c. kr. učitelja na CiriliniMetodovi šoli na Acquedotto. Pogreb se je vršil v sredo, dne 17. t. m., ob 4. popoldne iz ulice Piccardi št. 26 na pokopališče k Sv. Ani. Naše odkrito sožalje!

—t— **M. Rafaela Kovaciceva.** Dne 14. t. m. je umrla v zavodu šolskih sester v ul. Pasquale Besenghi prednica M. Rafaela Kovaciceva v starosti 56 let.

—t— **K dopisu „Upokojitev“ v 13. številu „Tovariša“** smo se prejeli: Predragi „Tovariš!“ Ko te tako naslovijam, se mi spomin posili na mnogobrojne tovariše širom slov. domovine tovariše — odgojitelje onih, ki naj bi postali graditelji boljše prihodnosti milijene nam domovine in dobrotniki človeštva. — Mnogi teh tovarišev prerano izginejo v mrzlem objemu bele žené, in malo jih dospe v blaženo naročje zasluženežnega pokoja. Dne 18. marca se je poslovil od dela, posvečenega odgoji slovenske mladine in blagru tržaške okolice, naš prijatelj Jozip Pertot, nameščen zadnji čas na ljud. šoli v Rojano poleg Trsta. Ob tej priliki smo se zbrali nekateri njegovi prijatelji, da mu v imenu tržaško-okoličanskih tovarišev poklonimo mal dar v spomin na njegovo neumorno, vsestransko delovanje v prid in korist tržaške okolice, katere zvesti sin je ostal v sreči, nesreči in bridki nezgodi. V tem prijateljskem krogu, kjer smo se prav presrečno in neprislilno zabavali par uric, se je spomnil tovariš-jubilant našega prekoristnega „Dijašk. podpor. društva“ ter mu daroval 20 K. — Denar. v idealnem delu zaslužen, naj pomaga tudi — odgajati idealno-značajne može, vnete in goreče za napredek lastnih bratov in polne ljubavi do sočloveka trpina! — Na ličnem, lepo okrašenem papirju je posvetil jubilantu tovariš Ferluga lepe in pomembne verze.

Koroške vesti.

† **Dr. Jakob Sket.**

Dne 11. t. m. je umrl v Celovcu prof. Jakob Sket. Sketovo ime je znano vsakemu našemu izobražencu, saj smo celo vrsto let v šoli rabili njegove čitanke, ki so bile dovolj srečno urejene. Poleg prof. Apiha je bil dr. Sket dolgo vrsto let delaven v Celovcu kot profesor in kot odbornik Družbe sv. Mohorja. Prof. Sket se je rodil l. 1852. na Sladki Gori na Štajerskem in je študiral slavistiko pod Miklošičem. Leta 1878. je prišel na celovško gimnazijo in je izkušal tam nadaljevati ono delo, ki ga je vršil pokojni Janežič. Pouk slovenščine na srednjih šolah je bil takrat šele v začetku. Manjkalo je dobrih učnih knjig. Rabil se je stari „Cvetnik“. Prof. Sket je tekom let sestavil čitanke za vse razrede srednjih šol, ki se rabijo tuintam deloma izpopolnjene še danes. Poleg tega je priredil deset novih izdaj Janežičeve slovnice. Okolo l. 1880 je nastal boj za nov slovenski leposlovni list. V Ljubljani se je osnoval „Ljubljanski Zvon“, ki je združil okolo sebe Stritarjevo šolo, v Celovcu pa se je ustanovil „Kres“,

ki je štel med svoje glavne sotrudnike tudi prof. Sketa. Bil mu je tudi urednik. V „Kresu“ je objavil Sket dve veliki povesti: „Milko Vogrin“ in „Žrtev ljubosumnosti“. Leta 1884. pa je izšla v Mohorjevi družbi njegova povest: „Miklova Zala“ ali „Turki na Koroškem“. Ta povest je postala splošno znana in priljubljena ter se laiko še danes prišteva med najbolj popularne ljudske povesti, ki se vedno rada čita. V „Kresu“ je priobčil prof. Sket nekaj življenjepisov: Andrej Einspieler, Črtice iz življenja Dav. Trstenjaka i. dr. Leta 1886. se je „Kres“ hotel izpremeniti v nekaj znanstven list, ki bi se posvetil posebno jezikoslovju in zgodovini. Toda v polovici leta je prenehal izhajati. Literarnemu zgodovinarju nudi „Kres“ še danes mnogo zanimivega. Prof. Sket je poslej posvetil svoje delo Mohorjevi družbi; po svojih nazorih je bil prof. Sket Celovčan. Slovensko literaturo je vestno zasledoval in se ni stavil proti moderni. Kot šolnik in pisatelj si je ustvaril pri nas trajen spomin. N. v m. p.!

—k— **Slovenski učiteljstvo na Koroškem** je še vedno brez vsake zaščite. Baje je deželni predsednik obljubil pred leti poslancu Grafenauerju, da pridejo najpozneje v enem letu vsi slov. učitelji-pregnanci iz nemških pokrajin v slovenski del dežele, ampak od takrat teče že tretje leto, toda še vedno je 10 slovenskih učiteljev med Nemci po Gor. Koroškem, dočim je slovenska deca izročena trdim Nemcem v pouk. Skoraj v vsaki seji deželnega šolskega sveta zadene katerega slov. učitelja pregnanstvo v nemško Sibirijo — iz službenih ozirov. Ljudem, ki so vzeli vso slovensko politiko na Koroškem v zakup, to ni znano ni, tudi edini zastopnik koroških Slovencev v parlamentu najbrž nima v evidenci slovenskega učiteljstva, dočim ima Volksrat skrb za vsakega pismonošo. Posebno za mlade pregnance je velika nevarnost, da se izneverijo svojemu rodu. Neizkušeni in narodno le za silo utrjeni mladeniči, ki ne vidijo od nobene strani pomoči, živijo pod neprestanim nemškim pritiskom in nadzorstvom nemškonacionalnih tovarišev, postajajo sprva plahi, potem omahljivci in končno renegati. Na vesti jih ima slovenska državnozborna delegacija, ki ne stori ničesar, da bi zlomila nemški terorizem na Koroškem.

—k— **Slovenski otroci — prisiljeni v šulferajnsko šolo.** V Vodičji vasi pri Beljaku, kjer hoče Ciril-Metodova družba graditi slovensko šolo, a ji to dosedaj brani nemškutarska občina z višjimi zavezniki, je med tem dogovorjenim zavlačevanjem postavil „Schulverein“ takozvano Rosegger-Schule s tremi razredi. Deželni šolski svet je brž dovolil tam lastni šolski okoliš, da ne smeta šoli na Brnici in v Malošah več sprejemati otrok iz Vodičje vasi, Teharč itd., tako da so slovenski starši teh vasi prisiljeni, pošiljati svoje otroke v šulferajnsko šolo.

—k— **Šolski štrajk v Selah,** v nepopljivi slovenski trdnjavi Koroške, je vendar donesel Slovencev uspeh. Deželni šolski svet je moral premestiti oba nemškonacionalna učitelja, za voditelja slovenskega oddelka pa je poslal v Sele Grobelnika iz Glinje, ki je sicer brezbarven in miren, toda dober učitelj in sposoben za slovenski pouk. Na njegovo mesto v Glinje je prišel Janach iz Rablja, ki je istotako miren in slovenščine popolnoma zmožen.

Splošni vestnik.

Plemenit učitelj in vzgojitelj ljudstva. „Novi Čas“ imenuje dr. Kreka plemenitega učitelja in vzgojitelja svojega ljudstva. Res, plemenit učitelj, ki je v Celju na shodu Kmečke zveze govoril o liberalcih, da so konjederji, da jih mora vsak smatrati za nasprotnike, ki zaslužijo le brezmejno zaničevanje, vsak si mora zvečer vprašati vest, če je čez dan dosti zaničeval liberalce; liberalci imajo hrbet, klerikalci pa biči! — Sklep: Pobijte liberalce! — Tako uči doktor svetega pisma Janez Krek, ki ga imenuje glasilo goriškega nadškofa „Novi Čas“ plemenitega učitelja in vzgojitelja svojega ljudstva. Res, plemenit učitelj, ki pridiga skrajno sovražnost in uči ljudi poboja sorojakov!

Odpravljeni prazniki. Predsednik trgovske in obrtne zbornice v Bolcanu (Bolcan spada pod tridentno škofijo, kjer so prazniki odpravljeni) se je minole dni mudil na Dunaju in se je obrnil na trgovinsko ministrstvo z vprašanjem, kako stališče zavzema državna uprava glede odpravljenih praznikov. Zvedel je, da se je vlada obrnila na rimsko kurijo in da želi z njo doseči sporazumljenje; kadar bodo pogajanja končana, izda vlada posebno navodilo, s katerim se bo uredilo vprašanje o praznikih, v kolikor bo namreč sploh mogla to storiti. Dokler naredba ne izide, se bodo v državnih uradih in v šolah prazniki tako praznovali kakor doslej.

Razgled po šolskem svetu.

— **Visoka šola za ženske,** ki se hočejo poročiti. Na kongresu žensk v Berlinu

se je pred kratkim na dolgo razpravljalo o potrebi, da bi se podvrgla ženska, preden se poroči, izpitu, ki naj dožene njeno zrelost in sposobnost, da postane dobra mati. V Novem Jorku obstoji visoka šola za ženske, ki se hočejo omožiti. Tečaj traja štiri mesece. Naučijo se vsega potrebnega in morda tudi kaj nepotrebnega. Posebe jih še naučijo postopanja z možmi. Najbrže ni prav prijetno priti v roke taki izšolani nevesti.

— **Generalna stavka ruskih dijakov.** Skupina peterburških dijakov je pričela akcijo, da naj bi ob obletnici kijevskih dijaških nemirov uprizorili vsi ruski vseučiliščniki generalno stavko.

— **Opuščena češka šola na Dunaju.** Češki Komenskega šoli v 5. okraju na Dunaju so bili odpovedani šolski prostori. Ker Komenskega društvo ni dobilo nikjer drugod primernih prostorov za to šolo, ki obstoji v 5. dunajskem okraju že od l. 1898, so jo definitivno opustili. Šola je obiskovalo 70 otrok.

— **Rossegger in nemški Schulverein.** Peter Rossegger izdaja v „Neuer Wiener Tagblattu“ nov oklic, da se naj nadaljuje zbiranje takozvanih obrambnih kamnov, ki so dosedaj dosegli že skoro 3 milijone kron, h katerim manjka le še 120.000 kron. Nemški Schulverein je iz obrambnega sklada postavil 20 novih šol, podpiral 53 šolskih stavb ter ustanovil 16 otroških vrtcev.

— **1500 šolskih otrok umrlo v Parizu** zaradi ošpic. V šolah v Parizu se je pojavila epidemija ošpic. Zlasti v gosto naseljenih mestnih okrajih Montmarte in Belleville postajajo številni otroci žrtve epidemije. V zadnjih šestih tednih niso konstatirali nič manj kot 1500 smrtnih slučajev.

— **Celibat učiteljc v Švici.** Kantonski svet je sklenil s 131 proti 54 glasom uvesti celibat učiteljc. Samo socialisti so glasovali proti predlogu.

— **Slavni geograf Rihard Andree** je na potovanju iz Monakovega v Nürnberg umrl, st. r. 77 letu.

— **Največja vseučilišča.** Pariško vseučilišče šteje 17.000 slušateljev, berlinsko 14.000, mohamedansko vseučilišče v Kairi 10.500, moskovsko 9500, petrograjsko 9000, dunajsko 8900, monakovsko 7100, peštansko 7000, novojorsko 6500, lipsko 6100. — Sem treba še prišteti 73.000 dijakov 72 tehniških visokih šol, 24.000 dijakov trgovskih in gospodarskih visokih šol in končno 6000 slušateljev živnozdravniških šol.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: p. i. gg. Ana Tomčeva, c. kr. učiteljica v Idriji; Marija Rupnikova, c. kr. učiteljica v Idriji; Rudolf Horvat, nadučitelj v Trnovem; Josip Zirovnik, nadučitelj v Gorjah; Leopold Ferjan, učitelj v Olševku; Bibka Bizailova, učiteljica v Trnovem; Fina Jermanova, učiteljica v Krškem; Anton Pavčič, nadučitelj v Kostanjevici; Anton Germek, učitelj v Krašnji; Fran Kozjak, nadučitelj v Toplicah pri Zagorju; Tomaž Bitenc, šolski voditelj v Dragotušu; Anton Lemut, učitelj v Radečah; Karel Gruden, učitelj v Radovici; Valentin Zavrl, nadučitelj v Begunjah na Gorenjskem.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporočila izvorna hiša **PROKOP SKOROVSKY** in sin **ZEFIRE** v Humpolcu na Češkem. Vzorci na željo franco. Zelo zmerno cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

»Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« je založilo tele knjige: 1. A. Rapč: **Mladina.** I. zvezek. Cena lično v platno vezani K 1.50, s pošto 16 h več. 2. J. Slapšak: **Spisi Mišjakovega Julčka.** I. II. in III. zvezek. Cena vsakemu teh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1.50, s pošto 16 h več. 3. Engelbert Gangl: **Zbrani slpsi za mladino.** I. in II. zvezek. Cena vsakemu teh dveh zvezkov, ki sta oba lično vezana, je K 1.50, s pošto 16 h več. 4. Janko Žirovnik: **Narodne pesmi za šolsko mladino.** I. in II. zvezek. Cena vsakemu teh zvezkov brez poštne je 20 h. 5. Emil Adamič: **Slava cesarju Francu Jožefu I.** Spevoigra za šolsko mladino. Cena K 3. 6. **Besedilo k E. Adamičevi spevoigri.** Cena 10 h. Ves izkupiček te knjige je namenjen Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta. Kupujte te knjige vsi, ki ljubite svoje otroke! Priporočajte jih prijateljem mladine, šole in kupujejo! Vse te knjige se naročajo in kupujejo v »Učiteljski tiskarni« in v vsaki knjigotržnici.

Listnica uredništva.

Učiteljstvo v boju za svoj obstanek: Prejeli smo in priobčimo prihodnjič.

Prošnja.

Ko sem l. 1893. Matici Slovenski predložil svoj rokopis „Zgodovina slovenskega slovstva“, ga je sprejela in odločila, da se naj v 1. zvezku opiše slovstvena zgodovina od Cirila in Metoda do francoske revolucije, v 2. od francoske revolucije do 1848. l. in v 3. druga polovica devetnajstega stoletja.